

Geschiedenis van Griekenland

Probleem

- Tot 1100 volksverhuizingen van de Indo-Europeanen
- Tot 800 geen schrift: prehistorie
 - Archeologie
 - Mythen, legendes
- Vanaf 800 schrift: historie
 - Niet 1 staat: stadstaten
 - Meerdere stammen: Aioliërs, Ioniërs, Doriërs
 - Groot verspreidingsgebied

1 Grieks volk

- Zelfde taal
- Zelfde goden
- Olympische spelen vanaf de 8^e eeuw
- Pas 5^e eeuw 1 naam: Hellenen
- 1 staat pas in de 4^e eeuw:
Philippos/Alexander (half-Grieken)

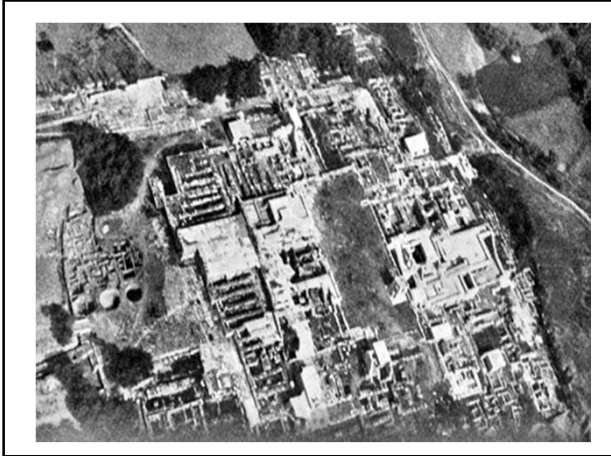
Minoïsche periode

- 3000-1400
- Midderraans ras
- Paleiscultuur:
 - Phaistos, Knossos
 - Koning: Minos
- Hegemonie
 - Ligging
 - zeevaart
- Schrift: lineair A
 - Niet Grieks
 - administratief

paleizen

- Als doolhoven
- Kleine kamers
- Gangen
- Centrale hof
- Labrys
- 6 km van zee
- Geen muren

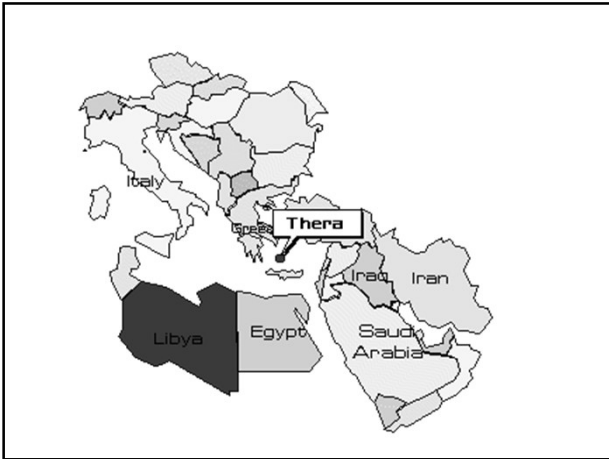

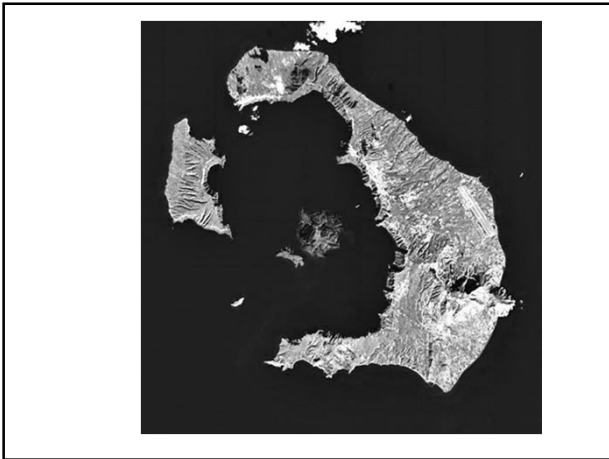
volksverhuizingen

- 1900 eerste groep Indo-Germanen in Griekenland
- 1600 2^e groep
- Vermenging met autochthonen: Achaioi
- Mykeners: pre-Grieken
- Tot 1475 onder de Kretenzers

Ondergang Kreta

- 1475 Thera
– vloedgolf
- Komst Mykeners: lineair B
- 1400 Knossos definitief verwoest

Mykeense beschaving

- Mykenai (Homeros)
- Medittraans ras + Achaiói
- Zwarte burchten (Myken, Athene, Thebe)
- Hoogtepunt
 - Van val kreta tot de val Troje
 - komst Doriërs 12^e eeuw

Troje

- Circa 1200
- 10 jaar oorlog
- Vrouw/tol/rijkdom
- Achaiers waren piraten
- Gouden appel
- Helena/Paris
- Agamemnon
- Menelaos
- Odysseus
- Houten paard

Komst Doriërs

- 1300 Burchten versterkt:
 - cyclopische muren/cisternes
 - megaron
- Herakles 1280
 - Afgeslagen: muur Isthmos van Korinthe
 - 100-jarig verdrag
- 1180 komst Doriërs
- Ioniërs over zee naar Turkije/Asia

Ioniërs

- Herinnering aan oude glorie: laatste gezamenlijke actie: oorlog van Troje
- Oraal overgeleverd
- Homeros op schrift? 8^e eeuw
- O.a. Odyssee en Ilias

Donkere eeuwen

- 1200-700
- Door komst van Doriërs
- Terugval cultuur
- Geen schrift

Veranderde sociale structuur

- Koningen werden verdreven
 - Behalve Sparta en Thebe
- Staatsvorm: polis
- Landadel:
 - Oorlogstraining → oorlog en Olympische spelen

Handel over zee

- Vanaf 800 handel over zee
- O.i.v. Feniciërs (ook schrift)
 - Rijke middenstand
 - Wapens
 - Hoplietenfalax
 - Roep om aandeel van de macht
 - Overgang naar timocratieën en democratieën
- Kolonisatie
 - Economische, religieuze en culturele banden met moederland

geld

- Ontwikkeld door Kroisos
- Koning van Lydië
- Legendarisch rijk
- Gemunt geld

wetgevers

- Onvrede over wetten door nieuwe verhoudingen
- Thesmotheten: nieuwe wetten
- Onvrede hierover → tirannen

Sparta

- Doriërs: weinig Spartiaten → toeleg op wapens
 - Jongens 7 jaar
 - Tentgenootschappen
- Land gelijk verdeeld, maar geen bezit
- Heloten
- perioiken

staatsbestuur

- 2 koningen met oorlogstaak
- Gerousia
- 5 gekozen eforen
- Wetgever: Lykourgos

Peloponnesische bond

- Sparta militair zeer machtig
- 7^e eeuw zware oorlogen: Messeniërs
- Peloponnesische bond
 - Onderlinge militaire hulp

Athene

- Van origine Mykeens: Akropolis
- Door Doriërs gepasseerd
- 7^e eeuw wantoestanden:
 - Pachtschulden door slechte oogsten
 - Boeren verkocht

thesmotheten

- Oplossing 624 Drakon: drakonische wetgeving
- 594 Soloon, aristocraat
- Na wetten 10 jaar uit het land
 - Schulden vernietigd
 - Persoon geen onderpand
 - Terugkopen verkochte boeren
 - Bewoners Attica vrij

Staatkundige hervormingen

- 3 vermogensklassen
- Rijksten: archon en hoplieten
- Armsten: lichtgewapenden
- Volksvergadering: boule
- Rechtspraak
 - Moord: Areopaag
 - overige zaken: heliaia

Tirannie

- Toch onvrede
- Peisistratos, goede tiran
- Turannos = Lydisch
- Bevordert
 - boerenwelstand
 - handel
 - vloot (Hellespont, Zwarte Zee)
 - cultuur

Einde tirannie

- Zoons Hippias/Hipparchos
- Tirannendoders Aristogeiton en Harmodios
- Hippias 510 naar Perzië
- Prikkel voor tocht tegen Griekenland

Kleisthenes

- Basis democratie
- 10 phylai
- Boule van 500
- 10 strategoi
- ostracisme

Perzische oorlogen

- Perzië: grote koning
- Bevolking: slaaf
- Streven naar havens
- Ionia: Milete

Ionische opstand

- Milete leiding
- Grieken
 - Vrijheidsdrang
 - Geld
- Inname van Sardes m.b.v. Athene en Eretria
- Dareios wil wraak

1e Perzische oorlog

- 492 Atosgebergte: Mardonios

2e Perzische oorlog

- Slag bij Marathon
- Koning Dareios, generaal Datis
- 6400 doden
- Atheners o.l.v. Miltiades
- 193 doden
- Pheidippides: nenikèkamen

3e Perzische oorlog

- Grote koning Xerxes
- 1207 schepen
- 3000 kleinere boten
- 537000 zeelui
- 1.700.000 infanterie
- 80.000 cavaleristen

Grieken

- Athene Themistokles
 - 180 schepen
 - Leiding op zee
 - Bevolking naar Euboia
- Verenigde Grieken
 - Leonidas koning van Sparta landleger

Thermopulai

- Leonidas met 300
- Ephialtes
- Vrije doorgang
- Athene vernietigd

Salamis

- Vloot bij Salamis
- Landleger op de Peloponnesos
- Interne ruzie bij Grieken om hegemonie en strategie
- Pel. Bond wilde Griekenland opgeven
- List Themistokles
- Perzische vloot vaart zich vast

Zege

- Xerxes vlucht
- Mardonios in 479 bij Plataiai verslagen
- Grieken olv Athene over zee
- Eilanden en kust van Ionia ontzet

Delisch Attische Zeebond

- Geld
- Schepen
- Manne
- Schatkist op Delos
- Athene leider

Peloponnesische oorlog

- Athene hegemonie op zee
- Arrogantie
- Perikles (446-429) strateeg:
 - Bloeiende handel
 - Lange muren
 - Kas naar Athene
 - Geld voor herbouw Athene (Parthenon)

angst

- Bij Sparta en Korinthe
 - Legermacht
 - Handel
- Oorlog
 - De Pel. Bond valt 's zomers Attica binnen

Oorlog

- Atheense bevolking binnen de muren
- Platteland opgegeven
- Raids op de Peloponnesos
- Graantoevoer over zee

De Pest

- 430/29 de pest in Athene
- O.a. Perikles stierf

413 expeditie tegen Syrakousai

- Hulp aan Segesta: schijnrijkdom
- Leiders Nikias (voor vrede) en Alkibiades (tegen)
- Op Sicilië Alkibiades terugroepen
 - Hermakopide
- Alk. vlucht naar Sparta
 - Zilvermijnen
- Vlucht uit Sparta na relatie met vrouw koning

Athene verzwakt

- Sparta helpt Syrakousai
- Bondgenoten verlaten Athene
- dictatuur

Arginusische eilanden 406

- Laatste winst Athene
- Door storm verlies drenkelingen
- Groepsproces in Athene
- Capabele veldheren geëxecuteerd

Val van de democratie

- 404 Athene valt
- Weg vloot
- Neer lange muren
- Ternauwernood de stad niet vernietigd
- Oligarchie van 30: wanbewind
- 403 herstel democratie

4^e eeuw

- Continue oorlog tussen Athene, Sparta en Thebe
- Griekenland verzwakt.

Philippos van Macedonië

- Wilde
 - als Griek Erkend
 - Macedonië 1 grote Balkanstaat
 - sterke vloot
- 338 Grieken verslagen bij Chaironeia
- Vermoord

Alexander 20 jaar

- Opstand Grieken
- Neergeslagen: Thebe verwoest (Pindaros)
- Voert plannen vader uit:
- Panhelleense wraak op Perzen
- Oosten veroverd 333-326
- Stierf 33 jaar oud te Babylon
- Rijk viel uiteen in Griekse koninkrijkes

Betekenis Alexander

- Wilde wereldrijk vestigen
 - Door oost en west te versmelten
 - Huwelijken
 - Griekse steden
- Hellenisme
 - Meer aandacht voor het persoonlijke, individuele
